

Mýty o hladu

Článek „Mýty o hladu“ už podle svého názvu ukazuje, že se zabývá hladem ve světě a že je důležité naše vnímání tohoto problému, protože řada našich představ o hladu ve světě není pravdivá. Článek ukazuje celkem 12 zásadních dezinformací či mýtů, které pokud bychom dokázali překonat, mohli bychom lépe řešit problém hladu.

První mýtus mluví o tom, že potravy je globálně vzato dost pro všechny (průměrně). Dokonce i tzv. hladové země ji mají dost, jen chudí lidé na tu potravu nemají. „Zneužívání, ne nedostatek, nejlépe vystihuje přísun potravy (ve světě).“ Další mýtus je, že se hlad dává za vinu přírodě více, než za to reálně může. Třetí zneužívaná informace je, že je hlad je díky tomu, že jsou problémová místa přelidněna. Podle autorky zaprvé demografický přechod postupně zlepšuje situaci a za druhé, že počet lidí a hlad spolu zcela nesouvisí, protože existují místa, kde je hodně lidí a nemají hlad a místa, kde je málo lidí a hlad je. Čtvrtý mýtus mluví o tom, že více potravy znamená zhoršování životního prostředí, což autorka vyvrací tím, že hlavní škody na životním prostředí jsou dány hlavně firmami s vyspělých nehladovějících zemí. Dále mluví o tom, že je potřeba aby se rozvinula tzv. Nová zelená revoluce, která bude využívat biotechnologie a překonávat nerovnoměrnosti ve světě. Další mýtus je, že je nejlepší je obdělávat půdu pomocí velkých farem. Autorka tvrdí, že malí farmáři dosahují 4-5x vyšších výnosů na akr, že je jejich práce více dlouhodobě udržitelná. Problém je distribuce zemědělských výrobků. Další mýty jsou ekonomického ražení a říkají, že volný trh může ukončit hladomor, že volný trh ve skutečnosti situaci zhoršuje. Další mýtus, který mě zaujal hovoří o tom, že se obohacujeme (vyspělé země) díky jejich hladovění. V globální ekonomice podle autorky platí, že na jedné straně díky nižší mzdě lidí v třetím světě máme levnější zemědělské produkty na druhé straně však korporace hledají svá zaměstnance právě v těchto zemích a odcházejí do nich. Pokud lidé v nich budou mít hlad nebudou moc pro tyto korporace pracovat a tím Američani a lidé ve vyspělých zemích se nebudou mít lépe. Pokud ti lidé budou mít co jíst, bude se to globálně lépe rozvíjet (velmi zjednodušeně napsáno)

Tento text mě celkem zaujal, ukázal na důležité body tohoto problému. Líbí se mi jeho strukturovanost a jasnost a relativní jednoduchost. Pokud bych tento problém měl hodnotit, mám problém s tím, že nevím, jak to je. Jestli autorka píše pravdu či ne, či jestli se nestaví spíše na stranu bohatých zemí - o čemž mám trochu pocit. Percepce skutečnosti je vždycky pozměněna tím, jaký ten autor je, odkud je, jaké má cíle své práce. Mě přijde tento článek dobrý, rád jsem si ho přečetl. Asi bych diskutoval s řadou věcí. Je každopádně vždycky vzít v úvahu širší kontext, nelze asi jednoduše napadnout nějaká tvrzení. Konkrétně bych nesouhlasil s tím, jestli jsou velké farmy horší než malé. Určitě záleží na politických ekonomických i přírodních souvislostech daného území. Také bych diskutoval s tím, že pro vyspělé země je nevhodné hladovění obyvatel třetího světa... Ano i ne. Zisky s těchto zemí evidentně jdou do kapsy těm vyspělým, v jaké míře to tak je, to nevím. Každopádně si nedělám žádné iluze o humanitě, obchod je krvelačný, kapitalismus se nedívá na škody a na lidi, jde o zisk. Lidé, co obchodují s tunami rýže na burzách a ožebračují zemědělce nevidí ty hladové. I s dalšími mýty by se dalo jistě polemizovat.

Otázky:

Jak si myslíte, že může nejlépe člověk jako sám za sebe pomoci těmto lidem?
Myslíte, že existují problémy, které nejdou vyřešit? (Jak takové problémy řešit?)
Měli jste někdy opravdu hlad?

Tehri: Katastrofální přehrada v Himalájích

Článek popisuje dopad budoucí stavby přehrady v Tehri, která má být nejvyšší v Asii (260m) a zaplaví obrovské území. 85 000 lidí se bude muset odstěhovat a 23 vesnic bude zaplaveno. Přehrada změní místní sociální i ekologické podmínky. Autor napřed popisuje život lidí v tamější oblasti a jejich způsob života a soužití s přírodou. Dále ukazuje, že tato přehrada to v podstatě zničí. V článku je také uvedeno, že v Indii mělo 9,2 procent přehrad nějaké poruchy (40 přehrad) s porovnáním 5,9 procenta ve světě. Proto autor tvrdí, že hrozí další problémy s možným kolapsem přehrady. Navíc tato obrovská přehrada neřeší ani problém vyřešení nedostatku vody – má sloužit k irigaci zemědělské půdy – protože ještě více podporuje (tato irigace) degradaci půdy. Problém ztráty půdy zaplavením vodou, stejně jako ztráty typického ekosystému dubových lesů jsou dalšími problémy. Navíc přidává, že tato oblast krátce po vydání článku v roce 1991 byla zasažena zemětřesením. Proti přehradě zde byly také velké protesty, které však nakonec ve stavbě nezabránilly.

Článek je psán v roce 1991 (1997), proto je jistě potřeba se podívat na dnešní pohled. Přehrada již stojí, takže spousta „obav“ z článku se pravděpodobně naplnilo. Přehrady byly vždy rozporuplné stavby, které mají vždy svůj negativní dopad. Pozitiva v článku v podstatě zmíněná moc nebyla. Voda pro Dhili, irigace a výroba el. energie pravděpodobně jsou nyní v Indii důležitější než místní podmínky a dlouhodobé ekologické problémy (které skoro ani nemůžeme předpovídat: typu – konec záplav na řece – změna klimatu – sucha – nebo naopak povodně, zemětřesení). Já jsem obecně proti takovým gigantickým projektům, do kterých nikdo nemůže vidět a nemůže předpovídat, co způsobí. Zde si člověk zahrává s tím, co prostě nikdy nemůže zvládnout, prostě systém komplexních změn, které mohou být nevratné. V Indii však lidé (ne všichni) mají oproti nám jednu velkou výhodu a to jejich kulturní a náboženské hodnoty, které podle mě dokáží překonat i takové problémy.

Otázky:

Jak získat vodu a el. energii jinými ekologickými šetrnějšími metodami daném místě?

Které problémy může přehrada způsobit?

Jak takové problémy řešit?

Zelená Revoluce

Na začátku autor vysvětluje pojem malthusianismus, tedy názor, který spočíval v tom, že díky exponenciálnímu růstu počtu lidí a lineárnímu růstu zdrojů, přijde doba, kdy nebude možno uspokojit potřeby lidí na obživu. Právě růst produktivity zemědělství a transport komodit jsou základní příčiny toho, že se Malthusovi myšlenky nepotvrdily. A zásadním krokem k lepší produktivitě zemědělství byla zelená revoluce. Velký podíl na ní měl Mexický výzkum dr. Bourlauga, nositele Nobelovy ceny, který šlechtil speciální variety obilí a rýže. Výnosy se podstatně zvětšily, ale zároveň se zvětšily i náklady. Celkově se začaly tyto plodiny, závlahové systémy a hnojiva zavádět v Indii a obecně v zemích třetího světa, díky velkému přírůstku obyvatel, aby pokryly potravinové potřeby. Růst výnosů byl vyšší než růst populace, takže vyřešil řadu problémů. V další části se autor zabývá sociálními a environmentálními problémy. Problémy přišly v řadě zemí na tradiční farmáře, kteří nedokázali konkurovat s malými farmami a starými technologiemi, další problémy postihly životní prostředí díky používání hnojiv, které se dostávali do vod, kde např. v rýži zabíjely ryby a řada dalších problémů. Do budoucna by mohl být problém, že zelená revoluce nezvýšila růst subsistenčního zemědělství a zemědělství v tropech - hlavně Afriky - zaměřené na původní plodiny. Technooptimisté hledají řešení v geneticky modifikovaných plodinách. Modifikace dokáží odstranit použití hnojiv a řeší i nákazy. Problémy použití těchto GMO jsou mimo jiné však i v nepředvídatelném působení na životní prostředí. Na konci autor tvrdí, že nelze nalézt konečnou rovnováhu, svět se neustále vyvíjí, ale snad se podaří, aby všichni byli najezení.

Článek byl velmi plný zajímavých informací. Zelená revoluce byla velmi důležitým vynálezem civilizace, mnohem důležitějším, než by si člověk, který když má hlad zajde do supermarketu a koupí si skoro cokoli, myslel. Její negativní účinky jsou, je potřeba je co nejvíce zmenšit, ale to je vše, co s tím lze dělat. Použití geneticky modifikovaných potravin je velká otázka na dlouhou diskuzi. Podle mě však nenajde nejlepší řešení, ale řešení, které technologické špičky co nejvíce obohatí – což může být pro lidstvo opravdu nebezpečné. Na druhou stranu nové technologie a pokrok vždy v minulosti dokázaly pomoci s řešením problémů tohoto typu a pravděpodobně je správné, aby tomu bylo tak i v budoucnu.

Otázky:

Jste pro používání GMO? Z jakých podmínek? Co o GMO víte?

Myslíte, že může přijít hladomor do Evropy? Jak? Jak se chovat...?

Rozvojové teorie

Autor na začátku kritizuje pohled současných autorů, kteří již neřeší teoretické otázky vývoje a místo toho mluví o konci historie, či teorie staví jen jako „post“ teorie věci předcházející.

Článek se na začátku snaží ukázat snahy Američanů jako toho „jediného správného národa s historií“ kterého je skoro povinnost civilizovat ostatní svět. Proto se snaží o intervenci v jižní Americe a o její ideologické a ekonomické ovládnutí v první polovině 20. století. Dále píše o dvou zásadních západních rozvojových teoriích. První teorie rozvoje je modernizační teorie. Ta je založená na tom, že vychází ze západního myšlení a ignoruje myšlení jiných tradic a tvrdí, že nezápadní kultury se budou rozvíjet jen pomocí rozvoje jakým se rozvinul západ. Snaží se o rozvoj pomocí západních metod, snaží se o westernizaci třetího světa, což se však nedaří díky Sovětskému bloku a národním tendencím. Proto přišla druhá vlna – rozvojová teorie neoliberalismu, tedy snaha o volný obchod, privatizaci apod. Který jakoby na oko se tváří, že je pro všechny výhodný, ve skutečnosti je ale zase silně prozápadní.

V druhé kapitole autor ukazuje marxistickou teorii a tři příčiny jejího neúspěchu. Díky centralizaci a řídicí instanci, díky snaze socio-politické změny, potlačení subjektivity a identity, a víře v předurčenost nějaké sociální vrstvy - pracujícího lidu. V poslední kapitole tvrdí, že rozvojové teorie, jsou brány jako teorie sloužící velmocím ovládnout třetí svět. Kritizuje jejich západní pohled a neschopnost uvažovat v lokálních okolnostech, kulturách a druhu myšlení. Podle autora je potřeba zvolit „objektivnější“ – globální geopolitický pohled na rozvojové teorie a brát v úvahu rozdílnost Severu a Jihu.

Nemůžu si pomoci, ale ačkoli se zde v takových člancích mluví o různých vznešených vědeckých teoriích toho jak to je a jak to bylo, podle mě kořenem všeho, snaha lidí nad někým vládnout a neustále mít něčeho víc a víc (a na západě zvláště). Pak jde jen o to, jak to co nejefektivněji udělat. To, že se využívají jakékoli prostředky typu: „My vám přece pomáháme, rozvojové světe“ či „Proti vám je potřeba bojovat, imperialisti“ je jasné. Morálka a etické hodnoty jdou stranou. K čemu jsou? Řekne si kdekdo. Zákon trhu o nich nemluví...

Toto západní myšlení však nikdy nemůže nalézt konečné uspokojení. Nejde uspokojit nenasytanou touhu toho mít víc tím, že se člověk snaží toho mít víc. Z mého hlediska mohu jen konstatovat, je to tak, jak to je. Snad s tím, že doufám, že bude líp, pochybuji, že můžu cokoli ovlivnit. Tento článek mě opravdu poněkud unavil.

Otázky:

Jakým způsobem se bude vyvíjet politická situace v budoucnu?

Jsou americké zásahy v duchu šíření svobody a demokracie opravdu tak altruistické a správné?

Je možná hegemonie Číny?

Jaké je čínské rozvojové myšlení?